

MORALNE VREDNOTE, KAM STE SE IZGUBILE?

Irena Kašman, prof. slovenščine,
OŠ Neznanih talcev Dravograd

Vedenje in ravnanje v skladu z moralnimi vrednotami je temelj posameznikovega zadovoljnega, urejenega zasebnega življenja in tudi njegovega sodelovanja v ožji in širši socialni sredini. Žal vsakdanje življenje otrokom ne kaže tega, kot da bi danes omalovaževali, včasih celo zasmehovali te vrednote, za uspešnost in osebno zadovoljstvo so postala veljavna drugačna merila. Ozaveščanje mladega rodu, naših otrok in najstnikov, o pomenu moralnih vrednot za naše življenje, bodisi z besedo, opozorili in predvsem z našim zgledom, je tudi naloga šole kot vzgojno-izobraževalne ustanove in poslanstvo našega medsebojnega, medgeneracijskega sodelovanja ... Med našimi učenci 8. in 9. razredov sem izvedla manjšo anketo, ki jo predstavljam v prispevku.

UVOD

Na šoli že nekaj časa ugotavljamo, da moralne vrednote počasi izginjajo iz našega življenja, tako doma, na delovnem mestu, v šoli kot tudi v drugih vsakodnevnih situacijah. O moralnih vrednotah ne razmišljamo veliko oziroma se o njih tudi ne pogovarjamo. Kar nekako pustili smo, da so se nekam izgubile. Ker je odnos do etičnih vprašanj in življenjskih moralnih vrednot še kako pomemben tudi v šolskem okolju in ker je privzganje k temu tudi ena pomembnih vzgojnih nalog šole, sem se odločila, da med učenci 8. in 9. razredov naše šole izvedem manjšo anketo. Moj cilj je bil, da v sodelovanju z učenci poskusim najti nekaj odgovorov glede izginjanja moralnih vrednot v našem vsakdanjem življenju in učence že s samo temo in vprašanji spodbudim tudi k razmisleku, ki bo morda pomenil začetek novega, boljšega.

KAJ SO MORALNE VREDNOTE?

Natančno definirati, kaj so moralne vrednote, je težko, v splošnem pa je sprejeta opredelitev, da so to moralna in etična načela, ki določajo naše obnašanje, ravnanje in posledično vplivajo na dobre medsebojne odnose, hkrati pa se prav na osnovi moralnih vrednot, ki smo jih sprejeli v svoj vrednotni sistem, odločamo tudi, kako bomo zadovoljili svoje lastne potrebe, ne da bi škodovali drugemu. Lahko rečemo, da so moralne vrednote osnova človeškega razvoja in bi kot take morale

bogatiti življenje vsakega posameznika in preko posameznika seveda tudi širše družbe: moralne vrednote pomenijo kulturno-duhovni steber družbe. V današnjem času je njihovo pomanjkanje, neupoštevanje, omalovaževanje zamajalo ta steber našega družbenega življenja in le s ponovno učvrstitvijo moralnih in etičnih vrednot ga je mogoče spet utrditi. Spomnimo se starih Grkov, ki so že v davni preteklosti postavili temelje sodobni civilizaciji in utemeljili še danes aktualne in družbeno nujne moralne vrednote ter jih postavili pred minljive in vselej spreminjajoče se zakone. V današnji družbi pa te žal pogosto pišejo ljudje, ki sami brezsravno ravnavajo v prid lastnih interesov, lastnega pohlepa in dobička.

Družba, ki zanemarja moralne vrednote in dopušča njihovo omalovaževanje, je nujno obsojena na propad. Brez upoštevanja moralnih

Brez upoštevanja moralnih vrednot lahko zapademo v globoko krizo na vseh področjih, zlasti pa se nam prične rušiti naše lastno življenje.

vrednot lahko zapademo v globoko krizo na vseh področjih, zlasti pa se nam prične rušiti naše lastno življenje. Vsakodnevno beremo ali poslušamo poročila o nesrečah, ki so jih povzročili alkoholizirani vozniki,

o umorih, ki se največkrat zgodijo znotraj družin ali med "prijatelji", o spolnih, fizičnih in čustvenih zlorabah, o pridobitniških goljufijah za vsako ceno itd. Takšni ljudje seveda ne živijo v skladu z moralnimi vrednotami in se očitno ne zavedajo posledic svojih dejanj, ki jih ne bodo nikoli osrečila, pa najsi so še tako prepričani, da jih bodo – pač pa jih bodo slejkoprej pahnila v nesrečno življenje.

Neprimerno bolj so bile moralne vrednote upoštevane nekoč, danes pa jih je "demokratično" življenje – kar se zdi glede na družbeni napredek skoraj paradoksalno – potisnilo v ozadje, jih razvrednotilo. Ljudje vse prevečkrat za svoja neprimerna dejanja in obnašanje krivimo druge, iščemo vzrok v drugih, in to le zato, da opravičimo sebe. Vsakdo pa bi moral vselej – ne glede na to, ali družbene okoliščine in splošne navade to spodbujajo ali pa morda premalo "zapovedujejo" – pri sebi razmisliti, katere vrednote so pomembne v dani situaciji, in jih je zato tedaj potrebno udejanjiti, tako za svoje lastno dobro počutje in čisto vest kot tudi za medsebojne človeške

Vsak se mora torej zase odločiti, da bo pošten, spoštljiv, prijazen, sočuten, pravičen, vztrajen ... V tem je naša osebna morala in etika.

odnose. Vsak se mora torej zase odločiti, da bo pošten, spoštljiv, prijazen, sočuten, pravičen, vztrajen ... V tem je naša osebna morala in etika.

KATERE SO MORALNE VREDNOTE?

Nekateri bi postavili na prvo mesto spoštovanje, drugi prijaznost, tretji poštenost, sočutje, solidarnost, humanost in še bi lahko naštevali. Globalno gledano, lahko različne kulture, skozi prostor in čas, vzpostavijo različno prioriteto temeljnih moralnih vrednot, vendar jedrno izhodišče ostaja skupno: bistveno za oblikovanje moralne zavesti človeka je njegov odnos do sebe in drugega ter skrb in odgovornost zase in za drugega.

Osebnostno menim, da je ena od temeljnih moralnih vrednot civilizirane družbe poštenost. Pošten človek govori po resnici, drži obljubo, je zanesljiv in vreden zaupanja.

Pomembna vrednota je po mojem mnenju tudi sočutnost do drugega, da znamo potolažiti, sočustvovati in pomagati. Vselej pomislimo nase, kako bi se počutili na njegovem mestu.

V življenju moramo nenehno sprejemati odgovornosti za svoja dejanja, odgovorni pa moramo biti do sebe in drugih. Odgovoren človek opravi dejanje po svojih najboljših močeh in sposobnostih ter za njim tudi stoji.

Pomembna vrednota je tudi delavnost, odnos do dela, naša dejavnost. Popolnoma drži, da delo krepi človeka. Kadar delo opravimo z veseljem in užitek, ga opravimo temeljito, kadar pa se ga lotimo s slabo voljo, postanemo brezbrizni. Včasih se nam dela preprosto ne ljubi opraviti, a kmalu ugotovimo, da je brezdelje pravzaprav dolgočasno, da takšno življenje nima nobene vrednosti, nobenega smisla, saj ravno delo naredi naše življenje dostojno in pomeni tudi naš prispevek k širši skupnosti, katere del smo. Ni

dobro razmišljati, ali se nekaj splača ali ne, saj nas bo že samo dejanje osrečilo.

Pri vsakem opraviilu, odnosu in obnašanju je zelo pomembna vztrajnost. Človek se mora zavedati, da življenje posameznika ni sestavljeno le iz zmag, pač pa tudi iz porazov ter da se je vselej vredno potruditi in nadaljevati svojo pot do uspeha oz. cilja. Večkrat slišimo: »Kjer je volja, tam je tudi pot.« Lep vzor vztrajnosti so nam lahko naši vrhunski športniki. K vztrajnosti pa v veliki meri pripomore disciplina oziroma samodisciplina, ki od nas zahteva obvladovanje samega sebe, včasih tudi odrekanje čemu ugodnemu, udobnemu. Samodisciplino je težko doseči, saj je težko venomer upoštevati vsa pravila, napotke in zakone, postavljene s strani družbe, in tudi svoja lastna načelna etična prepričanja. Pa vendar, če se bomo potrudili, nam bo tudi to prišlo kmalu "pod kožo".

Veliko se danes govori o vrednoti spoštovanja in strpnosti. Pomembno je, da smo strpni drug do drugega, da se me seboj spoštujemo in poskušamo razumeti drug drugega.

Seveda pa ne gre brez prijateljstva. Prijateljstvo je ena najlepših vrednot. Pravi prijatelji si med seboj pomagajo in sprejemajo prave odločitve. Za prijatelje naredimo sami od sebe to, kar od nas pričakujejo, ne da bi nas prosili. So v nekem smislu naša zrcalna podoba in ostanejo prijatelji za vedno, v dobrem in slabem – vsak si želi imeti takšnega prijatelja. Tudi sami poskušajmo biti pravi prijatelji, se za prijatelje razdajati, jim nakloniti svoj čas in energijo. Dobro se bomo počutili in vedeli, da nam bodo tudi oni na voljo, ko bomo potrebovali pomoč. Žal prenekateri štejejo za prave prijatelje tiste na Facebooku – tem je pomembno le število prijateljev, ne pa, ali mu bo tak "prijatelj" vselej v oporo.

Pri zvestobi pa gre

za odnos, tako do ljudi kot tudi npr. do živali, domovine, službe ... Najbolje zvestobo izkažemo s svojimi dejanji, največkrat s spoštljivostjo in vdanostjo.

In še bi lahko naštevala ...

NAŠA ANKETA IN NJENI REZULTATI

Odločila sem se, da med učenci 8. in 9. razredov naše šole izvedem manjšo anketo, saj je odnos do moralnih

Odnos do moralnih in etičnih vprašanj je pomembno področje v življenjskem oblikovanju najstnikov in tudi ena pomembnih vzgojnih nalog šole.

in etičnih vprašanj pomembno področje v življenjskem oblikovanju najstnikov in tudi ena pomembnih vzgojnih nalog šole, zlasti ker se ravno v obdobju najstništva intenzivno razvija tudi vrednotni sistem. Cilj ankete je bil ugotoviti, kako je z upoštevanjem moralnih vrednot na naši šoli, ali naši učenci vedo, kaj so moralne vrednote, in ali jih poznajo, ali res živimo v času, ko za mlade moralne vrednote niso več pomembne ali pa je stanje vendar bolj obetavno.

V anketi je sodelovalo 80 učencev 8. in 9. razredov, 43 fantov in 37 deklet, starih v povprečju 13–14 let.

V anketi je sodelovalo 80 učencev 8. in 9. razredov.

Ni dobro razmišljati, ali se nekaj splača ali ne.

ANKETA

Spoštovani anketiranec, spoštovana anketiranka!

Vljudno te prosim, da izpolniš anketo o moralnih vrednotah. Prosim, da na vprašanja odgovarjaš z obkroževanjem danih možnosti oziroma s pisnimi odgovori in z dopolnjevanji. Zbrani podatki se bodo uporabili zgolj za namen raziskave, zato je vprašalnik anonimen.

Spol: M   Ž   Starost: _____

1. Razloži izraz MORALNA VREDNOTA – kaj je to?

2. Napiši, katere moralne vrednote poznaš?

3. Katera od naslednjih vrednot ti je najbolj pomembna – možen je samo en odgovor:

A samodisciplina   Č vztrajnost   F zvestoba
B prijateljstvo   D sočutje   G odgovornost
C poštenost   E delavnost   H pogum

4. Od koga pa si, po tvojem mnenju, pridobil vrednoto, ki si jo izbral pri 3. vprašanju?

A od staršev   Č od starih staršev   F od sošolcev
B od matere   D od vzgojiteljev   G od prijateljev
C od očeta   E od učiteljev   H od sosedov

I od drugih (navedi, od koga): _____

5. Oštevilči oz. odključaj od 1 do 3, v kolikšni meri živiš v skladu s spodaj navedenimi vrednotami – 1 pomeni: popolnoma, vedno, 2 pomeni: delno, včasih, 3 pomeni: nikoli.

	Sočutje	Prijaznost	Pogum	Olika ali lepo obnašanje	Samo- disciplina	Odgovornost	Ljubezen	Poštenost	Delavnost	Prijateljstvo	Zvestoba
1 – popolnoma, vedno											
2 – delno, včasih											
3 – nikoli											

6. Kaj ti pomenijo moralne vrednote v tvojem življenju?

7. Meniš, da so moralne vrednote pomembne za življenje ljudi?   DA   NE

Zakaj meniš tako? Razloži, kar si obkrožil. _____

8. Ali se vedno odločaš po svoji vesti in ravnaš tako, kot sam misliš, ali se zgleduješ po drugih?

A ravnam in odločam se po svoji vesti   B ravnam se po drugih

9. Kateri dejavniki vplivajo na tvoje vrednote?

A starši   Č sošolci   F računalnik in internet
B stari starši   D sosedje   G drugo (navedi, kaj): __
C učitelji   E mediji (radio, TV, časopis, revije ...)

10. Kdo pa je tvoj največji vzornik v življenju? _____

Zakaj? _____

11. Katere vrednote največkrat opaziš in občutiš pri svojih starših? Navedi največ 3 vrednote:

12. Katere vrednote največkrat opaziš in občutiš pri svojih učiteljih? Navedi največ 3 vrednote:

13. Katere vrednote največkrat opaziš in občutiš pri svojih sošolcih/sošolkah? Navedi največ 3 vrednote:

14. Ali se ti zdi, da bi se morali o vrednotah v šoli več pogovarjati?

DA   NE

Razloži svoj odgovor: _____

15. Kako bi svoje sošolce in sošolke še bolj ozavestil o moralnih vrednotah?

A s pogovori in debatami na RU
B z oddajami po šolskem radiu
C z individualnimi razgovori z učitelji
Č s pogovori s starši
D s pogovori s psihologinjo
E z zgledi (staršev, učiteljev ...)
F drugo (navedi, kaj misliš): _____

HVALA ZA SODELOVANJE!

Analiza in interpretacija rezultatov ankete

K 1: Rezultati ankete so pokazali, da učenci o moralnih vrednotah vedo bolj malo, da imajo zelo pomanjkljivo splošno predstavo o pojmu moralne vrednote, saj jih je kar 29 (36,25 %) odgovorilo, da vsebine izraza ne pozna – in o pojmu moralne vrednote torej niso vedeli povedati skoraj ničesar. Med različnimi zanimivimi odgovori, v katerih so učenci skušali opredeliti svoje poznavanje pojma moralne vrednote, pa posebej izstopata dva, in sicer, da izraz moralne vrednote pomeni, kako visoko se ceniš, in da je to slaba vest; ta dva odgovora posebej izpostavljam, saj bi lahko rekli, da – kljub slabemu poznavanju vsebine izraza moralne vrednote – v določenem smislu vendarle, zelo povedno, kažeta tudi dve zanimivi specifični dimenziji – zlasti prva, »da se visoko ceniš«, ki je danes, žal, kar moderna in popularna, po svoje verjetno zrcali tudi širše družbeno stanje glede moralnih vrednot v smislu "sebi v prid prirejenega" pojmovanja moralnih načel in z vtisom nekakšne samoposebiumevne primernosti in skorajšnje družbene sprejemljivosti takšnega pojmovanja po svoje bega otroke in najstnike v presoji in oblikovanju njihovega moralnega vrednostnega sistema, ki se prav v najstniškem obdobju najintenzivnejše vzpostavlja.

K 2: Med moralnimi vrednotami so učenci naštevili najrazličnejše; naj izpostavim dva najbolj zanimiva odgovora (od katerih nas prvi kar malce nasmeje): da je moralna vrednota tudi poslušanje med poukom in da je to občutek krivde.

K 3: Med navedenimi moralnimi vrednotami so učenci za sebi najbolj pomembno moralno največkrat obkrožili prijateljstvo, takoj za to je sledila pri fantih zvestoba, pri dekletih pa poštenost.

Naj posebej izpostavim dejstvo, da se za sočutje ni odločil nihče, kar se mi zdi zaskrbljujoče.

Učenci so za sebi najbolj pomembno moralno največkrat obkrožili prijateljstvo.

K 4: Na vprašanje, od koga so pridobili vrednoto, ki so jo kot zanje najpomembnejšo izbrali pri tretjem vprašanju, so se največkrat odločili za odgovor »od staršev«, kar nedvomno kaže na pomemben vzgojni pomen primarnega družinskega okolja.

K 5: Pri petem vprašanju so se morali odločiti, v kolikšni meri (v smislu 3 stopenj, pri čemer je pomenilo 1 – popolnoma, vedno, 2 – delno, včasih in 3 – nikoli) živijo v skladu s navedenimi vrednotami: sočutje, prijaznost, olika, samodisciplina, odgovornost, ljubezen, poštenost, delavnost, prijateljstvo, zvestoba. Rezultati kažejo za najstniško obdobje anketiranih učencev (starost 13–14 let) po svoje pričakovano hierarhijo, pri kateri je najvišje na lestvici, tako pri fantih kot tudi pri dekletih, prijateljstvo. Fantom poleg prijateljstva največ tudi zvestoba – svoje ravnanje v skladu s tema vrednotama so ocenili najvišje (z 1 – vedno); sledita vrednoti sočutje in prijaznost – svoje ravnanje v skladu s tema vrednotama so največkrat ocenili s srednjo vrednostjo (2 – delno); zanimiva in pravzaprav presenetljiva je najpogostejša uvrstitev vrednote ljubezen: na tristopenjski lestvici dejanskega življenja oz. ravnanja v skladu z določeno vrednoto

se je največ fantov odločilo za oceno 3 – torej, da v skladu z ljubeznijo ne živijo nikoli. Dekletom poleg prijateljstva največ pomeni poštenost – tudi svoje ravnanje v skladu s tema vrednotama so ocenila najvišje (z 1 – vedno); sledi prijaznost – svoje ravnanje v skladu s to vrednoto so največkrat ocenila s srednjo vrednostjo (2 – delno); zanimiva je najpogostejša uvrstitev vrednote pogum: na tristopenjski lestvici dejanskega življenja oz. ravnanja v skladu z določeno vrednoto, v tem primeru s pogumom se je največ deklet

Največ deklet se je odločilo za oceno 3 – torej, da v skladu z vrednoto pogum ne živijo nikoli.

odločilo za oceno 3 – torej, da v skladu z vrednoto pogum ne živijo nikoli.

K 6: Vprašanje je predvidevalo opisni odgovor. In kakšni so bili odgovori? 28 učencev ni vedelo povedati/napisati, kaj jim pomenijo moralne vrednote v njihovem življenju, 19 učencev je odgovorilo, da jim moralne vrednote pomenijo veliko oz. vse in da so jim pomembne. Med zanimivejšimi odgovori naj izpostavim naslednje: da »se na moralne vrednote sploh ne oziram«, da »vrednote povedo veliko o ljudeh« in da »je od moralnih vrednot odvisno, kakšni ljudje bomo postali«.

K 7: Na vprašanje, Ali meniš, da so moralne vrednote pomembne za življenje ljudi?, so učenci najprej odgovarjali z da ali z ne, nato pa naj bi svoj odgovor še utemeljili. In rezultati? 73 učencev (tj. 91,25 %) je bilo mnenja, da so moralne vrednote pomembne za življenje ljudi, le 7 je odgovorilo z »ne«. Med utemeljitvenimi odgovori učencev, ki so priznavali moralnim vrednotam pomen za

Največ fantov se je odločilo za oceno 3 – torej, da v skladu z ljubeznijo ne živijo nikoli.

življenje ljudi, so zanimivi na primer tile: da so moralne vrednote pomembne, »ker te po njih ljudje cenijo in spoštujejo«, »da vemo,

kako se obnašati in živeti«, »da sta tako svet in življenje lepša«, »ker z njimi lažje prepoznaš osebnost človeka«, »ker je pomembno imeti občutek tudi za druge«, »ker bi bil svet brez njih v neredu« ter »brez njih bi se vsi sovražili in se ne bi zavedali svojih dejanj«.

K 8: Pri vprašanju, Ali se vedno odločaš po svoji vesti in ravnaš tako, kot sam misliš, ali se zgleduješ po drugih?, odgovori kažejo, da se 35 učencev (oz. 43,75 %) vedno odloča

in ravna po svoji vesti, 5 učencev (oz. 6,25 %) je odgovorilo, da se ravna po drugih, ostali učenci (kar 50 %) pa na vprašanje, žal, niso odgovorili.

K 9: Na vprašanje, Kateri dejavniki vplivajo na tvoje vrednote?, se je med navedenimi osmimi dejavniki (starši, stari starši, učitelji, sošolci, sosedje, mediji (radio, tv, časopis), računalnik in internet, drugo), največ učencev določilo, da vplivajo starši, v manjši meri pa tudi sošolci in učitelji.

K 10: Največkrat so na vprašanje, Kdo so tvoji največji vzorniki?, učenci odgovorili, da so njihovi vzorniki starši – in zakaj? – ker jim pomagajo, jih vzgajajo in imajo radi, skrbijo zanje, so vedno na voljo, so delavni, pravični, ljubeči, izkušeni, dobri, uspešni, disciplinirani, pametni, samozavestni, prijazni ... Nekaj jih je našlo svoje vzornike med športniki, pevci in igralci – predvsem ker so uspešni in so uresničili svoje sanje. Eden od učencev pa je zapisal, da ne potrebuje vzornikov, ker si želi ravnati po svoji volji.

K 11: Na vprašanje, katere vrednote največkrat opazijo in občutijo pri svojih starših, so navedli naslednje: sočutnost (23 učencev oz. 28,75 %), prijaznost (17 učencev oz. 21,25 %) in delavnost (17 učencev oz. 21,25 %); sledijo: poštenost, odgovornost, pogum; idr.

K 12: Učenci opazijo pri svojih učiteljih naslednje vrednote: odgovornost (20 učencev oz. 25 %), prijaznost (14 učencev oz. 17,5 %) in vztrajnost (12 učencev oz. 15 %); sledijo: samodisciplina, poštenost, delavnost.

K 13: Učenci opazijo pri svojih sošolcih naslednje vrednote: prijateljstvo (28 učencev oz. 35 %), prijaznost (14 učencev oz. 17,5 %) in sočutnost (13 učencev oz. 16,25 %); sledijo: pogum, poštenost, zvestoba.

K 14: Več kot polovici, to je 48 učencem (60 %) se zdi, da bi se morali o vrednotah v šoli več pogovarjati, 31 učencev (38,75 %), da to ni potrebno

(en učenec (1,25 %) pa se ni opredelil) – prvi bi želeli izvedeti več o moralnih vrednotah, za druge pa je to dolgotrajna tema.

K 15: Na zadnje vprašanje, Kako bi svoje sošolce še bolj ozavestil o moralnih vrednotah?, so učenci med 7 že danimi možnostmi izbrali takole: 31 učencem (38,75 %) se zdijo najboljše možnost pogovori in debate na razrednih urah, po mnenju učencev 21 (26,25 %) so to pogovori s psihologinjo, po mnenju 19 učencev (23,75 %) pa pogovori s starši; 9 učencev (11,25 %) je izbralo »drugo« (npr. vrstniki).

ZAKLJUČEK

Anketa je pokazala, da naši učenci žal ne poznajo dovolj moralnih vrednot oziroma ne razmišljajo veliko o njih. Razredniki so mi sicer povedali, da se o moralnih vrednotah z učenci večkrat pogovarjajo, predvsem na razrednih urah, in še posebej seveda tudi takrat, kadar pride do kakšnega konflikta ali problema. V šolskem letu 2016/2017 so učiteljice skupaj z učenci enkrat mesečno pripravile radijsko oddajo o eni od vrednot: o aktualni vrednoti so se nato pogovarjali in debatirali na razredni uri. V zbornici smo se, predvsem glede na rezultate ankete, ki sem jo izvedla med učenci, strinjali, da bi bilo takšne mesečne šolske radijske oddaje o moralnih vrednotah dobro in koristno ponovno uvesti, saj bi vsekakor prispevale k ozaveščanju odraščajočih najstnikov glede življenjsko tako pomembnih vsebin.

Menim, da je anketa, ki sem jo pripravila in izvedla v sodelovanju z učenci, dosegla svoja dva, med seboj povezujoča se cilja:

a) Uspelo nam je doseči nekakšen popis stanja glede poznavanja moralnih vrednot med našimi osmo- in devetošolci, sicer resda, lahko bi rekli, na sorazmerno majhnem vzorcu

80 učencev, ki pa glede skupno število vseh učencev oddelkov 8. in 9. razreda s skoraj 90 % vključenostjo v anketo vsekakor predstavlja statistično relevanten vzorec.

Že s samo temo in anketnimi vprašanji sem želela spodbuditi učence k razmisleku, ki bo morda pomenil začetek boljšega, bolj poglobljenega osebnega odnosa do moralnih vrednot.

b) Že s samo temo in anketnimi vprašanji spodbuditi učence k razmisleku, ki bo morda pomenil začetek boljšega, bolj poglobljenega osebnega odnosa do moralnih vrednot, ki jih bo senzibiliziral za številna konkretna aktualna vprašanja, povezana z njimi (bodisi v njihovem ožjem ali tudi širšem okolju) – to vse pa je pomembno področje v življenjskem oblikovanju najstnikov in tudi ena pomembnih vzgojnih nalog šole, saj se ravno v obdobju najstništva intenzivno razvija in oblikuje tudi vrednostni sistem.

In kaj lahko zapišemo za povzetek prvega cilja – kaj je pokazal naš anketni "popis stanja"? Učenci resda vedo sorazmerno zelo malo o moralnih vrednotah v bolj poglobljenem smislu vedenja, kar je seveda pomembno za formiranje osebnega vrednostnega sistema kot orientacije za pot najstnikov v odraščanje in soočanje z življenjskimi nalogami in najrazličnejšimi problematičnimi ali težavnimi situacijami, ki jih prinese življenje; vendar do konkretnih moralnih vrednot pa imajo večinoma že oblikovan nekakšen vsaj osnovni odnos.

Anketa je pokazala tudi, da so učenci samokritični, saj so ugotovili, da premalo vedo o moralnih vredno-

V zbornici smo se strinjali, da bi bilo takšne mesečne šolske radijske oddaje o moralnih vrednotah dobro in koristno ponovno uvesti.

tah, zato bi se o njih morali v šoli več pogovarjati.

Za sklep lahko zapišem, da osebno ostajam optimistična in menim, da se v vsakem od nas "skrivajo" vsaj temeljne moralne vrednote in da imajo tudi naši otroci v svojem okolju vzorce in merila zanje. Prepričana sem, da bodo prizadevanja

staršev, vzgojiteljev in učiteljev, ki opozarjamo otroke oz. učence na to, kaj je prav in kaj narobe, kakšno ravnanje je dobro in kakšno slabo, in jim poskušamo biti zgled, obrodila sadove. Potreben in nujen je poglobljen pogovor o moralnih vrednotah, potrebna so opozorila – vendar premalo je le pogovarjati se in opozarjati, v skladu z moralnimi

vrednotami moramo tudi živeti, kot pravi priporočilo načela: »Vse, kar želite, da bi ljudje storili vam, storite tudi vi njim.«

Vizija naše šole se glasi, da se učimo za življenje. Vzgoja za naše ravnanje v skladu z moralnimi vrednotami je pač del vzgoje in učenja za življenje in zato tudi naloga šole.

